Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuuleminen

Julkisen talouden suunnitelma 2027—2030

13.5. 2026

Jenni Karsio
puheenjohtaja

Sosiaalihuoltoon kohdistuu jatkuva säästöpaine

- Talentia pitää välttämättömänä, että hyvinvointialueiden rahoitusta arvioidaan suhteessa lakisääteisten palvelujen todellisiin järjestämismahdollisuuksiin.
- Vaikka rahoituksen arvioidaan olevan valtakunnallisesti riittävää vuonna 2025, arvio ei huomioi alueiden eriytynyttä tilannetta eikä palvelujen saatavuudessa jo näkyviä ongelmia. Rahoituksen heikkeneminen vuodesta 2027 alkaen lisää hyvinvointialueiden jatkuvaa sopeutuspainetta.
- Sosiaalihuollossa jatkuva sopeuttaminen ei ole neutraali hallinnollinen toimi. Se tarkoittaa esimerkiksi ehkäisevien palvelujen vähentämistä, asiakastyön suunnitelmallisuuden heikkenemistä ja palvelupäätösten tiukentumista.
- Talentia katsoo, että hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyyttä ei tule arvioida vain koko maan yhteenlasketun tuloksen perusteella. Arvioinnissa on otettava huomioon alueelliset erot, palvelujen tosiasiallinen saatavuus, henkilöstön osaaminen ja riittävyys ja asiakkaiden oikeuksien toteutuminen.
- Julkisen talouden kestävyyttä ei vahvisteta siirtämällä kustannuksia tulevaisuuteen. Sosiaalihuollon oikea-aikaiset ja osaavat palvelut ehkäisevät raskaampien korjaavien palvelujen tarvetta ja ovat siksi myös julkisen talouden näkökulmasta huonoja säästökohteita.

Talentia esittää, että valiokunta kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin:

1. Hyvinvointialueiden rahoitusmallia on uudistettava niin, että se tunnistaa nykyistä paremmin sosiaalihuollon palvelutarpeen.
2. Sosiaalihuollon palveluiden vaikuttavuuden tietopohjaa on vahvistettava luomalla sosiaalihuollon T&K-rakenne ja kehitettävä palveluiden vaikuttavuuden seurantaan indikaattoreita.
3. Rahoituslain säästömuutosten vaikutukset sosiaalihuollon palvelujen saatavuuteen on arvioitava ennen niiden toimeenpanoa.
4. Sosiaalihuoltolain uudistusta ei tule toteuttaa ehdotetulla tavalla, joka kaventaa palveluvalikoimaa ja nostaa asiakkaiden palveluihin pääsyn kynnystä.
5. Sosiaalihuollon ennaltaehkäisevien ja varhaisen tuen palvelujen rahoitus on rahoituslailla turvattava, etenkin jos SHL-muutokset toteutetaan.

Sosiaalihuoltolailla säädettävät sosiaalihuollon säästöt

- Hallituksen esitys perustuu palveluiden laadullisen kehittämisen sijaan lyhytaikaisiin säästöihin.
- Esitys väljentää ohjausta lain toimeenpanossa merkittävästi ja hyvinvointialueille osoitettavaa rahoitusta oletuksella, että henkilöstökuluissa karsitaan satojen sosiaalityöntekijöiden ja sosionomien työpanos.
- Toisin kuin hallituksen esityksessä annetaan ymmärtää, nykylainsäädäntö ei estä lain soveltamista operatiivisen johtamisen keinoin vahvempaan oikea-aikaiseen tuen tarpeiden tunnistamiseen ja niihin vastaamiseen.
- Lakiehdotukset yleisesti asiakkuuteen, asiakasprosesseihin, omatyöntekijyyteen, erityisen tuen tarpeessa olevaan asiakkuuteen tekisivät pääsääntöisesti sosiaalihuollon asiakasprosesseista epäselvempiä. Tämä koskee erityisesti seitsemän arkipäivän sisällä tapahtuvan keskustelun jälkeisiä vaiheita eli se koskisi suurinta osaa sosiaalihuollon asiakkaita.
- Hallituksen esitys on ristiriidassa sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudistuksen tavoitteiden kanssa, sillä **se lisää merkittävästi eroja ihmisten ja alueiden välillä sosiaalisiin oikeuksiin pääsemisessä ja sosiaalihuollon toteutustavoissa**.

Sosiaalihuoltolailla säädettävät sosiaalihuollon säästöt

- Esimerkiksi uuteen lapsiperhepalveluun yhdistettäisiin perhetyö, kasvatus- ja perheneuvonta, tehostettu perhetyö sekä kotiin vietävä perhekuntoutus. Edellä mainittujen palveluiden rahoitus nykymuodossaan lakkaisi.
- Saman palvelun tulisi ottaa vastaan kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat sekä lastensuojelulaista siirtyvät 9600 asiakasta.
- Kyse ei ole pienestä säädöstä lainsäädäntöön, vaan se merkitsee vuosia kestävää hyvinvointialueiden kehittämistyöstä kokonaan uuden lapsiperhepalvelun rakentamiseksi.
- Palvelun sisältö tulisi väistämättä vaihtelemaan hyvinvointialueittain, mikä heikentää asiakkaiden yhdenvertaisuutta ja tekee ammattilaisten käytössä olevasta palveluvalikoimasta epäselvän juuri tilanteissa, joissa pitäisi ehkäistä raskaampien palveluiden ja huostaanottojen tarvetta.

Sosiaalihuollon 100 miljoonan euron säästöt johtavat väistämättä kasvaviin korjaavien palvelujen kustannuksiin

- Asiakasprosessin sääntely vain prosessin alkupäässä (tuentarpeen arviointi, 7 päivän määräaika) ja velvoitteiden keventäminen myöhemmissä vaiheissa — erityisesti omatyöntekijän, palvelutarpeen ja asiakassuunnitelman seurannan osalta — heikentää suunnitelmallista työtä ja siirtää kustannuksia korjaaviin ja akuutteihin palveluihin.
- Ehdotettu 9 600 lapsen siirto lastensuojelulain asiakkuudesta sosiaalihuoltolain perusteella myönnettävien palveluiden piiriin tarkoittaa, että jatkossa nämä lapset ovat yleisluonteisemmin säädeltyjen palveluiden piirissä, jotka ovat alttiimpia määrärahojen vaikutuksille kuin lastensuojelulakiin perustuvat palvelut. Tämä heikentää lasten oikeutta saada oikea-aikaista tukea verrattuna lastensuojelulakiin ja voi vaikuttaa sijaishuollon tarvetta lisäävästi.
- Sosiaalisen kuntoutuksen ja kuntouttavan työtoiminnan lakkauttaminen tuottaa nimellisen 32 milj. €:n säästön, mutta heikentää työllistymisedellytyksiä ja syrjäytymisen ehkäisyä haavoittuvimmilta ryhmiltä. Vaikutusarvioissa ei tunnisteta siirtyviä kustannuksia työttömyysturvaan, toimeentulotukeen ja terveydenhuollon päivystykseen. Esitämme kuntouttavan työtoiminnan säilyttämistä ja sosiaalisen kuntoutuksen rakenteellista uudistamista lopettamisen sijaan.
- Dokumentaatiovelvoitteiden keventäminen on työn sujuvoittamisen kannalta osin kannatettavaa, mutta esitetyssä muodossa heikentää asiakkaan oikeusturvaa, valvontaa ja tiedon siirtymistä. Esitämme lain vähimmäisvaatimusten alentamisen sijaan valtakunnallisten yhtenäisten kirjaamiskäytäntöjen kehittämistä (Kanta-uudistus).
- Asiakasmaksujen korotus kohdistuu määritelmällisesti pienituloisiin sosiaalipalvelujen käyttäjiin ja heikentää palvelujen saavutettavuutta. Talentia ei kannata sosiaalipalvelujen asiakasmaksujen korottamista säästötoimenpiteenä.

Kiitos!